

CONTRIBUȚII LA ISTORIA ȚĂRII FĂGĂRAȘULUI. EMIGRAREA VĂDENILOR ÎN AMERICA

Gheorghe FARAON¹

CONTRIBUTIONS TO THE HISTORY OF FAGARAS COUNTY. THE MIGRATIONS OF PEOPLE FROM VAD TO AMERICA

ABSTRACT

An important phenomenon taking place in the late 19th century and at the beginning of the next century was the migration of the Romanians from Făgăraș County to the United States of America.

There were several reasons that caused this phenomenon. Most of the people of Vad went to USA through ports like Bremen, Fiume and Hamburg. In general, they went to their relatives or acquaintances in America and the most important community of people of Vad was in New Philadelphia.

After the First World War, most of them returned home with their earnings and tried to change their lives.

Keywords: Fagaras County, history, Vad, migration, United States of America, ships, the work.

Un fenomen important care se desfășoară la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui următor a fost emigrarea românilor din Țara Făgărașului în Statele Unite ale Americii. Cauzele care determină acest fenomen sunt în general cunoscute, ele fiind valabile pentru zone întinse. Referindu-ne aici la emigrația în SUA, aceasta a avut aceleași cauze în toată Europa, fie că vorbim de Țările Nordice, de Răsăritul Europei sau de Peninsula Iberică și anume: suprapopularea, organizarea economică defectuoasă, spiritul de imitație și deficitul de populație din alte zone, în cazul nostru SUA.

Inițial, la începutul secolului al XIX-lea, acest fenomen s-a manifestat mai pregnant în „apusul și nordul Europei, iar în a doua parte el a cuprins tot mai mult partea sudică și estică a Europei”². Fenomenul poate fi urmărit foarte bine privind numărul mare de emigranți care folosesc vasele agenturilor „Cunrad și Pool”³, provenind din state ca Italia, Rusia și Austro-Ungaria.

¹ Muzeograf-conservator, doctorand în istorie, Muzeul Țării Făgărașului „Valer Literat”, Făgăraș; e-mail: geo.faraon@yahoo.com.

² Egyed Ákos, *Problema emigrării țărănimii din Transilvania la începutul secolului al XX-lea*, în „Acta Musei Napocensis”, VII, 1970, p. 365.

³ Stelian Popescu-Boten, *Relații între România și S.U.A. până în 1914*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980, p. 150, nota 29.

Primele consemnări ale statisticilor maghiare cu privire la emigrația din Țara Făgărașului „încep în 1880”⁴, iar după alți autori în anul 1889⁵. Cert este că în perioada 1899-1913 un număr mare de făgărașeni emigrează: „în America 9.109; în România 5.335, în alte țări 444, în total 14. 888 de persoane. Dintre acestea 11.021 bărbați și 3.867 femei”⁶.

Emigrarea a fost deosebit de accentuată în comitatele Târnava Mare și Mică, Bihor, Alba de Jos, Făgăraș și Caraș-Severin, „predominând numărul bărbaților, 68%, față de numai 32% cât au reprezentat femeile între 1898-1913”⁷.

Români în SUA – 1881

În ceea ce privește prima cauză amintită, surplusul populației, a fost considerată de unii autori „o cauză reală de mare importanță, în declanșarea acestui proces”⁸. Alții consideră, însă, că „această cauză trebuie privită cu o anumită rezervă, având în vedere că cea mai mare parte a emigranților făgărașeni în SUA o constituiau proprietarii rurali (74%) și nu zilierii sau servitorii care, îndeobște, corespund surplusului de populație și a căror pondere în masa emigranților este mult mai redusă, reprezentând doar 19,3%”⁹.

A doua cauză, o constituie organizarea economică defectuoasă și „lipsa pământului”¹⁰, la care un aport important l-au avut măsurile politice luate de autoritățile maghiare, care vor încerca împiedicarea dezvoltării economice a elementelor românești prin îngrădirea măsurilor economice care priveau prelucrarea industrială și a resurselor din zona Țării Făgărașului. Aici, „marea industrie era reprezentată de o singură fabrică”¹¹. Cu alte cuvinte, „cauzele economice” vor contribui major la proliferarea acestui fenomen¹².

⁴ Alexandru Bărbat, *Desvoltarea și structura economică a Țării Oltului*, Cluj, Tipografia Națională, 1938, p. 96.

⁵ *Magyar statisztikai közlemények. Kivándorlás és visszavándorlás, 1899-1913*, Budapest, 1914, p. 53.

⁶ Al. Bărbat, *op. cit.*, p. 96-97.

⁷ Gligor Pop, Ioan Glodariu, Mircea Rusu, Gheorghe Iancu, Ioan Bolovan, Dumitru Suciu, Anton Drăgoiescu, *Istoria României. Transilvania*, vol. II, Cluj-Napoca, 1997, p. 4.

⁸ Adrian Negrea, *Procesul de emigrare a drăgușenilor în America*, în „Arhiva pentru știință și reformă socială”, XI, 1944, p. 106.

⁹ Dan Opriș, *Făgărașeni în America*, în vol. „Făgăraș 700 de ani. 1291-1991”, București, Editura Arta Grafică, 1991, p. 107.

¹⁰ Mihály Kerék, *A Magyar földkérdés*, Budapest, Mefhosz Könyvkiadó. Kiadói egészsvászon kötés, 1939, p. 84-87.

¹¹ Á. Egyed, *op. cit.*, p. 370.

¹² Ion Iosif Șchiopu, *Românii din America. O călătorie de studii în Statele Unite*, în „Luceafărul”, nr. 9/1913, p. 295.

Lipsa acută de forță de muncă și deficitul de populație cu care se confrunta în perioada respectivă SUA au avut un efect deosebit asupra emigrației din zona Făgărașului. La crearea unui climat favorabil emigrării au contribuit atât mirajul „țării libertății și a tuturor posibilităților”¹³, cât și reclama agresivă a agenților de emigrare sau ai diferitelor companii de vapoare care îndemnau populația să ia drumul Americii. Găsirea rapidă a unui loc de muncă și posibilitatea de a face „mia și banii de drum”¹⁴, cu care să-și salveze proprietatea prin plățirea datoriilor, dar și să achiziționeze pământ, inventar agricol, animale și să-și modernizeze gospodăriile, au determinat pe mulți făgărașeni să rezolve „ieșirea din situația economică grea prin plecarea spre America”¹⁵.

Reclamă companie de vapoare

Pe lângă aceste cauze generale au existat și câteva particulare, referitoare la românii transilvăneni. Dintre acestea, amintim în primul rând măsurile discriminatorii luate de autoritățile maghiare față de populația românească din Ardeal, care au culminat cu politica de maghiarizare a românilor, acest lucru ducând la favorizarea fenomenului imigraționist.

Altă cauză care se încadrează în același context a fost modul de satisfacere a serviciului militar, care determina mulți tineri aflați în preajma recrutării să-și părăsească satele și să pornească pe lungul drum al Americii.

La toate acestea se adaugă și motive personale, precum pierderea din diferite motive a averii din țară, lipsa acesteia în familiile cu mulți copii, neînțelegerile familiale, diferite alte probleme, toate întărind și susținând emigrația din zona noastră.

Despre acest fenomen găsim anumite mărturii ale celor plecați deja în America, printre cele mai elocvente, legate de factorii care au determinat emigrația, fiind și următoarea: „(...) dar mai mult decât sărăcia a contribuit la înstrăinarea românilor noștri și anumite împrejurări sociale și familiale, precum și înrudirea și dorul de câștig, dar mai presus de toate jidovimea din America și agenții diferitelor companii de vapoare”¹⁶.

¹³ *Telegraful Român*, nr. 12-14/1912, p. 3.

¹⁴ Policarp Morușca, *Episcopia misionară română din America*, în vol. „Omagiu ÎPSS Dr. Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului”, Sibiu, 2009, p. 342.

¹⁵ Serviciul Județean Brașov al Arhivelor Naționale, *Fondul Făgăraș. Procese verbale ale Comitatului*, 1913, poziția 990.

¹⁶ Pr. Ioan Podea, *Românii din America*, în „*Telegraful Român*”, nr. 10/1912, p. 6.

După cum se poate observa, la motivele amintite mai sus s-a mai adăugat unul – „jidovimea”, explicația găsind-o la același autor: „În Canton-Ohio, bunăoară, sunt peste 1.000 de olteni (făgărășeni) pe spatele cărora trăiesc patru frați jidani, mai înainte cârciumari și strângători de ouă în Comitatul Făgărașului, astăzi proprietari, bancheri, agenți, negustori și măcelari, prin mâinile cărora se strecoară și cel din urmă ban românesc”¹⁷.

La toate aceste motive mai trebuie adăugat unul – factorul psihologic. Văzând averile pe care le câștigau cei plecați, se ajunge la crearea în zonă a unei adevărate psihoze a emigrărilor în satele făgărășene.

Alarmate de acest fenomen, care a luat un puternic avânt pe teritoriul Austro-Ungariei, autoritățile de la Budapesta vor înființa în anul 1907 o Comisie de emigrare, pentru a studia cauzele acestuia sau a „comerțului cu oameni”¹⁸. În urma investigațiilor acestei comisii au fost identificate drept cauze ale fenomenului următoarele: „(...) nemulțumirea generală, impozitele grele, lipsa de pământ, aparatul polițienesc ce domină în administrație, scăderea sentimentului moral, scăderea dragostei de neam și de patrie, plata slabă a muncitorilor, marea proprietate funciară, precum și proasta administrație”¹⁹.

Cei care se pregăteau de plecare din satele făgărășene, aici incluzând și pe cei din localitatea Vad, mergeau în primul rând la Făgăraș, de unde își cumpărau „haine nemțești”²⁰, apoi luau trenul spre Budapesta sau Viena, de unde erau preluați de către agenții companiilor de vapoare, fiind îndreptați spre porturi precum Fiume (Rijeka), Bremen și Hamburg. Vădenii au folosit și alte porturi, precum Liverpool, Rotterdam, Le Havre și Trieste, iar mai târziu, după război, Constantinopol și Constanța, de unde se îmbarcau cu destinația SUA.

Vasul Kaiser Wilhelm II

Vasul Carpathia

Vasul Amerika – 1902

Ajunși pe vapor, erau trecuți pe listele de pasageri, care cuprindeau date cu caracter personal, având 23 de rubrici: 1. Numărul pe listă; 2. Numele întreg; 3. Vârsta (anul, luna); 4. Sexul; 5. Căsătorit sau nu; 6. Meserie ori profesie; 7. Dacă știe să citească și să scrie; 8. Țara și naționalitatea (de ex., Ungaria, român); 9. Rasa persoanei; 10. Ultima reședință (permanentă, țara și orașul sau localitatea); 11. Destinația finală (statul și orașul); 12. Dacă are bilet până la destinația finală; 13. De către cine i-a fost plătită călătoria; 14. Dacă are 50 de dolari?, iar dacă sunt mai puțini, cât? 15.

¹⁷ *Ibidem*, nr. 11/1912, p. 4.

¹⁸ Gelu Neamțu, *Unele aspecte privind emigrarea românilor din Transilvania în Statele Unite ale Americii la 1907 și 1911*, în Sabin Manuilă, *Istorie și demografie*, Cluj-Napoca, Centrul de Studii Transilvane, Fundația Culturală Română, 1995, p. 149.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ D. Opriș, *op. cit.*, p. 112.

Dacă a mai fost în SUA; dacă da, când și unde? 16. Dacă merge la o rudă sau la un prieten, și dacă da, cine este ruda sau prietenul și adresa completă; 17. Dacă a fost la închisoare ori într-o instituție de îngrijire (ospiciu); 18. Dacă e poligam; 19. Dacă e anarhist; 20. ???; 21. Starea de sănătate mentală și fizică; 22. Diform sau infirm. Natura (felul infirmității), de când, cauza; 23. Descriere personală: înălțime (picioare, inci), culoarea pielii, culoarea părului, culoarea ochilor, semne de identificare (semne personale, cicatrice, tatuaje), locul nașterii.

25 M. S. S. <i>Phelan</i> Officer of any sailing free									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
No.	NAME IN FULL	Age	Married	Color	Abilities	Profession	Nationality	Place of Birth	Place of Residence
1	<i>Henry J. Kelly</i>	<i>40</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>laborer</i>	<i>gypsy</i>	<i>Hungary</i>	<i>Magyar</i>	<i>Magyar</i>
2	<i>James Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
3	<i>John Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
4	<i>James Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
5	<i>John Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>

of any vessel having such passengers on board upon arrival at a port in the United States from <i>Rotterdam</i> <i>March 12, 1907</i> Arriving at Port of <i>NY</i>									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
No.	NAME IN FULL	Age	Married	Color	Abilities	Profession	Nationality	Place of Birth	Place of Residence
1	<i>Stephen Kovacs</i>	<i>40</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>laborer</i>	<i>gypsy</i>	<i>Hungary</i>	<i>Magyar</i>	<i>Magyar</i>
2	<i>James Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
3	<i>John Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
4	<i>James Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
5	<i>John Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>

United States. <i>NY. 4/12/07. 1907</i>									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
No.	NAME IN FULL	Age	Married	Color	Abilities	Profession	Nationality	Place of Birth	Place of Residence
1	<i>Henry J. Kelly</i>	<i>40</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>laborer</i>	<i>gypsy</i>	<i>Hungary</i>	<i>Magyar</i>	<i>Magyar</i>
2	<i>James Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
3	<i>John Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
4	<i>James Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
5	<i>John Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>

PERSONAL DESCRIPTION.									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
No.	NAME IN FULL	Age	Married	Color	Abilities	Profession	Nationality	Place of Birth	Place of Residence
1	<i>Henry J. Kelly</i>	<i>40</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>laborer</i>	<i>gypsy</i>	<i>Hungary</i>	<i>Magyar</i>	<i>Magyar</i>
2	<i>James Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
3	<i>John Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
4	<i>James Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>
5	<i>John Kovacs</i>	<i>15</i>	<i>Y</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>	<i>no</i>

Document cu toate rubricile

După urcarea pe vapor urma o călătorie de aproximativ două săptămâni, în care traversau oceanul. Principalul port de destinație era New York, alte porturi folosite de emigranții din Transilvania fiind Philadelphia, Baltimore sau Quebec²¹. La New York emigranții ajungeau în fața Oficiului Comisiei de Emigrare, unde li se făcea o fișă personală și un control medical.

PASSENGER RECORD	
First Name:	<i>Miklos</i>
Last Name:	<i>Demian</i>
Birthplace:	<i>Verona, Roumanian</i>
Date of Arrival:	<i>Apr 15, 1907</i>
Age at Arrival:	<i>17y</i>
Gender:	<i>M</i>
Marital Status:	<i>S</i>
Port of Departure:	<i>Rotterdam, Holland</i>
Manifest Line Number:	<i>0010</i>

Fișă personală Miklos (Nicolae) Demian (Damian), Vad, 1907

După trecerea de această Comisie, în general făgărășenii se îndreptau spre anumite orașe, unde erau deja așezați mai mulți consăteni, de exemplu „drăgușenii în Verona și Alliance-Ohio, sâmbetenii în Canton-Ohio, arpășenii în Lorrain-Ohio și Gary-Indiana”²², dar și spre alte destinații precum Chicago, Cleveland, Youngstown sau Homestead-Philadelphia.

²¹ Șerban Drutzu, *Românii din America*, București, Editura Cartea Românească, 1926, p. 11.

²² A. Negrea, *op. cit.*, p. 108.

Ellis Island – inspecție medicală (1902)

Cei din Vad, conform datelor care le avem din tabelul pe care l-am realizat (vezi mai jos) cu cei care au intrat în America prin Ellis Island, au avut ca principale destinații următoarele orașe: New Philadelphia, Ohio – 97 persoane; McKees Rocks, Ohio – 27; Dundee (azi Wayne), Ohio – 24; Layland, Ohio – 6; Salem, Ohio – 3; Steubenville, Ohio – 3; Barrs Mills (azi Tuscarawas), Ohio – 2; Newark, Ohio – 2; Warren, Ohio – 2; Youngstown, Ohio – 1; Danville, Ohio – 1; Alliance, Ohio – 1; Greentown, Ohio (în actualul district Stark, parte din Canton-Massillon) – 1; Zanesville, Ohio – 1; Allegheny (la granița cu Ohio) – 1; Homestead²³, Philadelphia – 1; Joliet, Illinois – 2; Gary, Indiana – 4; Washington – 2; New York – 3; Chicago – 1; Michigan – 5.

După cum se poate observa, 51% dintre vădeni ajung în New Philadelphia, 14% în McKees Rocks, 13% în Dundee, restul fiind în proporție mai mică și se pot vedea pe grafic.

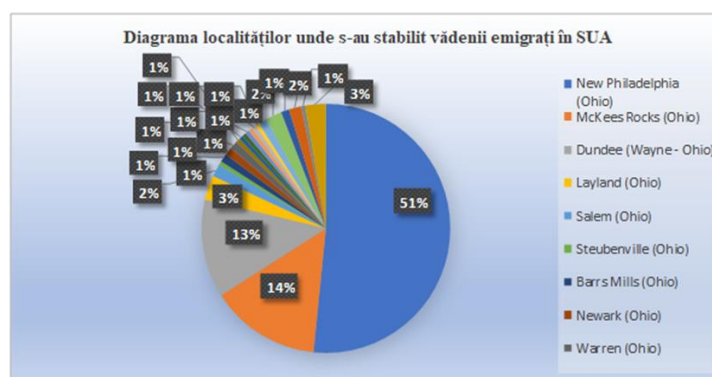
Tabel cu localitățile unde s-au stabilit vădenii în SUA

Nr. crt.	Localitatea (statul american)	Nr. persoane	% din total
1.	New Philadelphia (Ohio)	97	51
2.	McKees Rocks (Ohio)	27	14
3.	Dundee (Wayne-Ohio)	24	13
4.	Layland (Ohio)	6	3
5.	Salem (Ohio)	3	2
6.	Steubenville (Ohio)	1	1
7.	Barrs Mills (Ohio)	2	1
8.	Newark (Ohio)	2	1
9.	Warren (Ohio)	2	1
10.	Youngstown (Ohio)	1	1
11.	Danville (Ohio)	1	1
12.	Alliance (Ohio)	1	1
13.	Greentown (Ohio)	1	1
14.	Zanesville (Ohio)	1	1

²³ Nu exista o localitate cu acest nume; exista, în schimb, o lege prin care se putea revendica un pământ nelocuit, iar statul te putea împroprietări.

15.	Allegheny	1	1
16.	Homestead (Philadelphia)	1	1
17.	Joliet (Illinois)	2	1
18.	Gary (Indiana)	4	2
19.	Washington	2	1
20.	New York	3	2
21.	Chicago	1	1
22.	Michigan	5	3
	Total	190	100%

Diferența dintre 223 emigranți, numărul celor trecuți în tabel, și cei 190 ajunși la o anumită destinație, este explicabilă prin faptul că nu am reușit să identificăm destinația fiecărei persoane în parte.

Odată ajunși în SUA ei își găseau repede de lucru în industrie „la producerea fierului și oțelului, mine de cărbuni, în fabricile de automobile sau în industria cărării”²⁴; plata varia „între 20 și 40 cenți pe oră, iar câștigul era între 2-4 dolari pe zi”²⁵.

Emigranții făgărășeni, oameni simpli plecați în căutarea unei vieți mai bune, s-au adaptat rapid noului mediu și printr-o muncă asiduă vor fi apreciați de către străini, ei reușind să devină excelenți muncitori, iar unii dintre ei chiar să se ridice și să devină la rândul lor comercianți și patroni în America. Averile pe care aceștia vor reuși să le strângă acolo vor influența și viața satelor din Țara Făgărășului.

Trebuie spus că majoritatea făgărășenilor care plecau nu făceau acest sacrificiu de dragul aventurii, ci își lăsau în urmă familiile și locurile natale cu speranța că vor reuși să strângă anumite sume de bani cu care apoi să se întoarcă acasă și să-și salveze „casa și pământul și să-și întregească gospodăria, acesta constituind țelul cel mai înalt, care focaliza toată energia lor”²⁶.

²⁴ Petru Ardelean, *Aspecte ale emigrației românești în Statele Unite ale Americii de la începutul secolului al XX-lea, reflectate în corespondența unui emigrant cu familia*, în „Crisia”, XL, 2010, p. 255.

²⁵ I.I. Șchiopu, *op. cit.*, nr. 8/1913, p. 259.

²⁶ D. Opriș, *op. cit.*, p. 121.

La coagularea comunității românești din America un rol important l-a jucat biserica. Acest lucru a fost remarcat de o serie de autori, inclusiv de marele istoric Nicolae Iorga: „Biserica va juca un rol major, contribuind la păstrarea calității morale a emigranților de aici”²⁷.

Între făgărășenii care emigrează în această perioadă în America s-au numărat și mulți vădeni, reușind să realizăm un tabel cu cei plecați din această localitate între anii 1894-1925, datele fiind preluate de pe un site american de specialitate²⁸.

Nr. crt.	Nume și prenume	An naștere	Intrare în SUA	Vârsta	Vas	Port	Destinație
1.	Carl/Carol Dănetz/Dăneț	1841	01.09.1894	53	Scandia	Hamburg	
2.	Maria Boeriu ?	1871	1894	23			
3.	Tomas/Tămaș Urian	1865	10.04.1895	30	Seneca	Havana	New York
4.	Victor Dănetz/Dăneț	1877	22.7.1903 ²⁹	26			New York
5.	Istvan/Ștefan Damian	1863	05.12.1904	41	Utopia	Fiume	
6.	Dionisiu Șandru	1876	29.12.1904	28	Pannonia	Fiume	
7.	Miklós/Nicolae Vornika		26.11.1904		Campania	Liverpool	
8.	Janos/Ioan Morar		26.11.1904		Campania	Liverpool	
9.	Janos/Ioan Vulkan		26.11.1904		Campania	Liverpool	
10.	Cosgarea(?)		26.11.1904		Campania	Liverpool	
11.	George Popa	1871	06.03.1904	33	Pretoria	Hamburg	
12.	Janos/Ioan Oltean	1867	28.10.1905	38	Pannonia	Fiume	La cumnatul N. Vornica, în New Philadelphia
13.	Janos/Ion Gavrilă	1877	28.10.1905	28	Pannonia	Fiume	La fratele George Gavrilă în NP
14.	Akim Damian	1874	28.10.1905	31	Pannonia	Fiume	Cumnatul Carol Strâmbu în Layland-Ohio
15.	Izidor Strâmbu	1875	28.10.1905	30	Pannonia	Fiume	Vărul Romulus Raica în NP
16.	Tomas/Tămaș Cosgarea	1872	24.09.1905	33	Ultonia	Fiume	Ioan Gavrilă în NP
17.	Mitrofan Cosgarea	1880	24.09.1905	25	Ultonia	Fiume	Vărul Nicolae

²⁷ Nicolae Iorga, *America și românii din America. Note de drum și conferințe*, Vălenii de Munte, Așezământul Tipografic Datina Românească, 1930, p. 283.

²⁸ www.ellisland.org/https://golookup.com/lander/people/default/?affid=1&subid=Ellis%20Ellis&trifid=1&gclid=CjwKCAiAtK79BRAIEiwA4OskBhiAUWd3SVzyQRfEGIwzCB3c qL1fAt7V266eyF03KFKATL3E2_vU6hoCCvYQAvD_Bw_ (accesat în mai multe rânduri).

²⁹ Primea cetățenie la New York.

							Cosgarea în Layland-OH
18.	György/George Danetz/Dăneț	1872	24.09.1905	33	Ultonia	Fiume	Fratele Dumitru Dăneț în Layland-OH
19.	Jakob/Iacob Popa	1887	24.09.1905	18	Ultonia	Fiume	Vărul Ioan Popa în NP
20.	Miklós/Nicolae Cosma	1880	11.09.1905	25	Pannonia	Fiume	Unchiul Ilie Cosgarea în NP
21.	Miklós/Nicolae Popa	1870	13.11.1905	35	Carpathia	Fiume	Ion Urian în NP
22.	Janos/Ioan Păsărar	1873	13.11.1905	32	Carpathia	Fiume	Romulus Raica în NP
23.	Jakob/Iacob Popa	1870	13.11.1905	35	Carpathia	Fiume	Ioan Popa în NP
24.	Irodion Boeriu	1881	13.11.1905	24	Carpathia	Fiume	Unchiul Ștefan Borcea în Layland-OH
25.	Petru Cosgarea	1872	13.11.1905	33	Carpathia	Fiume	Vărul(?) Lazăr Ioan în NP
26.	Miklós/Nicolae Vulvară	1859	13.11.1905	46	Carpathia	Fiume	Ioan Zechiu în NP
27.	Miklós/Nicolae Cosgarea	1876	13.11.1905	29	Carpathia	Fiume	Fratele Ilie Cosgarea în NP
28.	Tamaș Bolog	1888	11.09.1905	17	Pannonia	Fiume	Unchiul Simion Popp în NP
29.	Miklós/Nicolae Raica (al Șonului)	1870	11.09.1905	35	Pannonia	Fiume	Unchiul Romulus Raica în NP
30.	Miklós/Nicolae Cosgarea	1880	11.09.1905	25	Pannonia	Fiume	Unchiul George Cosgarea în NP
31.	György/George Raica	1888	11.09.1905	17	Pannonia	Fiume	Unchiul Ilieș Popa în NP
32.	Miklós/Nicolae Poșta	1867	24.09.1905	38	Ultonia	Fiume	Unchiul Iacob Cosgarea în NP
33.	Rosalim Dănetz	1885	14.09.1905	20	Rhein	Bremen	Vărul George Lungu în NP
34.	György/George Cosgarea	1864	11.09.1905	41	Rhein	Bremen	George Cosgarea în NP
35.	Miklós/Nicolae Albu	1859	28.10.1905	46	Pannonia	Fiume	Vărul Ștefan Boier în Leyland-OH
36.	Miklós/Nicolae Demian	1886	28.10.1905	19	Pannonia	Fiume	
37.	Simion Urian	1888	25.09.1905	17	Ultonia	Fiume	

38.	Szidor/Izidor Urian	1888	25.09.1905	17	Ultonia	Fiume	
39.	Gyula/Iuliu Krisan	1875	21.05.1906	31	Pannonia	Fiume	Fratele Tra- ian Crișan în NP
40.	Akim Oltean	1866	06.06.1906	40	Carpathia	Fiume	
41.	György/George Strâmbu	1889	04.04.1906	17	Armenia	Hamburg	Unchiul Ștefan Damian în Dundee-OH
42.	Miklós/Nicolae Oltean	1890	04.04.1906	16	Armenia	Hamburg	Unchiul Ioan Oltean în Dundee- OH
43.	György/George Olteanu	1890	04.04.1906	16	Armenia	Hamburg	Unchiul Ioan Urian în NP
44.	Jakob/Iacob Morariu	1889	13.12.1906	17	Pannonia	Fiume	Fratele Ioan Morariu în NP
45.	Tomas/Tămaș Oltean	1889	13.12.1906	17	Pannonia	Fiume	Unchiul Ioan Oltean în Barrs Milles-OH
46.	Andras/Andrei Popa	1871	28.04.1906	35	Patricia	Hamburg	Tămaș Cosgarea în Dundee-OH
47.	Gabor/Gabriel Urian	1876	28.04.1906	30	Patricia	Hamburg	George Ga- vrilă în NP
48.	Ilieș Urian	1880	23.10.1906	26	Pannonia	Fiume	
49.	Janos/Ioan Urian Jr.	1890	03.01.1906	16	Carpathia	Fiume	Tatăl Ioan Urian în Alleghery
50.	Miklós/Nicolae Grama	1861	30.11.1906	45	Slavonia	Fiume	
51.	Miklós/Nicolae Raika/Raica	1870	24.04.1906	36	Batavia	Hamburg	Ioan(?) în McKees Rocks
52.	Simion Bursan/ Bârsan	1890	24.04.1906	16	Batavia	Hamburg	Unchiul George Cos- garea în NP
53.	Vasu Oltean	1861	24.04.1906	45	Batavia	Hamburg	Fratele Ioan Oltean în Dundee-OH
54.	György/George Boeriu	1883	24.04.1906	23	Batavia	Hamburg	Fratele(?) Boeriu în Dundee-OH
55.	Gabor/Gabriel Urian	1876	28.04.1906	30	Patricia	Hamburg	George Ga- vrilă în NP
56.	Andras/Andrei Popa	1871	28.04.1906	35	Patricia	Hamburg	Tămaș Cosgarea în Dundee-OH
57.	Jakob/Iacob Bera	1864	05.01.1906	42	Pennsyl- vania	Hamburg	Dundee-OH
58.	Heles/Elena Popa	1880	30.11.1906	26	Slavonia	Fiume	

59.	Eva Muntean	1884	01.12.1906	22	Pretoria	Hmburg	Soțul(?) Muntean în NP
60.	Karoline/Caro- lina Cosgarea	1874	01.12.1906	32	Pretoria	Hamburg	Soțul George Cosgarea în Newark-OH
61.	Rovin Băcilă	1878	01.12.1906	28	Pretoria	Hamburg	Iacob Zaharia în NP
62.	György/George Cosgarea	1874	01.12.1906	32	Pretoria	Hamburg	Unchiul Ioan Zaicu în NP
63.	Reghina Cosgarea	1869	01.12.1906	37	Pretoria	Hamburg	Soțul Ilie Cosgarea în NP
64.	Janos/Ioan Dănetz	1878	01.12.1906	28	Pretoria	Hamburg	
65.	Janos/Ioan Băcilă	1882	22.04.1906	24	Main	Bremen	Fratele George Băcilă
66.	Akim Poșta	1868	30.11.1906	38	Slavonia	Fiume	
67.	György/George Poșta	1866	30.11.1906	40	Slavonia	Fiume	
68.	Miklós/Nicolae Vulvară	1862	30.11.1906	44	Slavonia	Fiume	
69.	Miklós/Nicolae Grama ³⁰	1861	30.11.1906	45	Slavonia	Fiume	
70.	Janos/Ioan Popa	1871	05.01.1906	35	Pennsyl- vania	Hamburg	Dancu(?) în Youngs- town-OH
71.	Miklós/Nicolae Vornika	1882	10.10.1906	24	Slavonia	Fiume	
72.	Pantelimon Strâmbu	1866	10.10.1906	40	Slavonia	Fiume	
73.	György/George Damian	1876	28.02.1906	30	Würzburg	Bremen	George Oltean în McKees Rocks-OH
74.	György/George Oltean	1873	28.02.1906	33	Würzburg	Bremen	Nicolae(?) în McKees Rocks-OH
75.	Trajan Boier	1880	28.02.1906	26	Würzburg	Bremen	Salem-OH
76.	Iuliana Boier	1882	28.02.1906	24	Würzburg	Bremen	Salem-OH
77.	Milian Damian	1871	28.02.1906	35	Würzburg	Bremen	Prietenul Ștefan Păsăraru în Dundee-OH
78.	Janos/Ioan Milea	1888	28.02.1906	18	Würzburg	Bremen	Iacob Milea în NP
79.	Elek/Alexe Păsăraru	1877	28.02.1906	29	Würzburg	Bremen	(?) Maria, în NP

³⁰ Moare în 1917, în SUA.

80.	Janos/Ioan Grama	1870	28.02.1906	35	Würzburg	Bremen	Prietenul Iacob Cosgarea în NP
81.	György/George Poșta	1866	30.11.1906	40	Slavonia	Fiume	
82.	Jakab/Iacob Strâmbu	1880	13.12.1906	17	Pannonia	Fiume	Cumnatul George Oltean, Dundee-OH
83.	Carl/Carol Danetz/Dăneț ³¹	1841	24.08.1906	65	Batavia	Cuxhaven	
84.	Elona/Elena Boeriu	1869	11.08.1906	37	Kaiserin Auguste Victoria	Hamburg	Soțul Ioan Boeriu în McKees Rocks
85.	Mateiu Urian	1868	24.04.1906	38	Batavia	Hamburg	Neculai Vulvară în McKees Rocks
86.	Tamas/Tămaș Mărginean	1890	24.04.1906	16	Batavia	Hamburg	Ștefan Boeriu în Leyland-OH
87.	Ștefan Strâmbu	1871	24.04.1906	35	Batavia	Hamburg	Nicolae Popa în Dundee-OH
88.	Jakob/Iacob Ghircoiaș	1866	10.10.1906	40	Slavonia	Fiume	Dundee-OH
89.	Victor Morar	1865	10.10.1906	41	Slavonia	Fiume	
90.	Jozsef/Iosif Strâmbu (al Dobașului)	1861	09.02.1907	46	Cassel	Bremen	Ioan Boeriu în McKees Rocks
91.	Janos/Ioan Poșta	1869	09.02.1907	38	Cassel	Bremen	Ilie Mărginean în McKees Rocks-OH
92.	György/George Olteanu	1862	09.02.1907	45	Cassel	Bremen	Fiul Ștefan Oltean în McKees Rocks-OH
93.	Fülöp/Filip Cucu	1882	09.02.1907	25	Cassel	Bremen	Nicolae Albu în McKees Rocks-OH
94.	Miklós/Nicolae Cosgarea	1891	09.02.1907	16	Cassel	Bremen	Nicolae Mărginean în McKees Rocks-OH
95.	Hariton Strâmbu	1869	09.02.1907	38	Cassel	Bremen	George Mărginean în McKees Rocks-OH
96.	Janos/Ioan Oltean	1879	09.02.1907	28	Cassel	Bremen	În NP

³¹ Este menționat ca cetățean SUA.

97.	Jakob/Iacob Boeriu	1871	09.02.1907	36	Cassel	Bremen	Ioan Urian în NP
98.	Janos/Ioan Cosgarea	1891	09.02.1907	16	Cassel	Bremen	Vărul Cosgarea Ioan în NP
99.	Maria Cosgarea	1885	13.04.1907	22	Postdam	Rotterdam	Soțul George Cosgarea în NP
100.	György/George Veres/Vereș	1882	13.04.1907	25	Postdam	Rotterdam	Prietenul George Cosgarea în NP
101.	Janos/Ioan Băcilă	1891	13.04.1907	16	Postdam	Rotterdam	Unchiul Ioan Cosgarea în Dundee-OH
102.	Josef/Iosif Dăneț/iu	1891	13.04.1907	16	Postdam	Rotterdam	Prietenul Johann Schneider în Dresden
103.	Leonte Cosgarea	1881	21.11.1907	26	Carpathia	Fiume	Vărul Ilie Cosgarea în NP
104.	Josef/Iosif Mărginean	1877	31.04.1907	30	Graf Wendersee	Hamburg	NP
105.	Janos/Ioan Vulcan	1863	04.04.1907	44	Pissa	Hamburg	Verișoara Maria(?) în Dundee-OH
106.	Tomas/Tamaș Cosgarea	1891	04.04.1907	16	Pissa	Hamburg	Fratele Ioan Cosgarea în McKees Rocks-OH
107.	Janos/Ioan Cosgarea	1881	05.01.1907	26	Ultonia	Fiume	Nicolae Vulvară în McKees Rocks-OH
108.	György/George Muntean	1890	05.01.1907	17	Ultonia	Fiume	Cumnatul George Popa în McKees Rocks
109.	Gabor/Gabriel Macavei	1874	05.01.1907	33	Ultonia	Fiume	Vărul George Boldiș în Dresden
110.	Janos/Ioan Ghircoiaș	1867	05.01.1907	40	Ultonia	Fiume	Fratele Iacob Ghircoiaș/iu în Dundee
111.	György/George Strâmbu	1890	05.01.1907	17	Ultonia	Fiume	Vărul Ioan Popa în NP
112.	Janos/Ioan Moldovan	1869	05.01.1907	38	Ultonia	Fiume	Cumnatul Vasile Oltean în Bars Mills-OH
113.	György/George Strâmbu	1871	05.01.1907	36	Ultonia	Fiume	Cumnatul Izidor Urian

							în Joliet-Illinois (ILL)
114.	Janos/Ioan Cosgarea	1866	05.01.1907	41	Ultonia	Fiume	Cumnatul George Dăneț în Joliet-ILL
115.	Janos/Ioan Strâmbu	1876	12.06.1907	31	Slavonia	Fiume	Irodion Strâmbu în Dundee-OH
116.	Eva Strâmbu (soția lui J.S.)	1887	12.06.1907	20	Slavonia	Fiume	Irodion Strâmbu în Dundee-OH
117.	Victor Urian	1890	12.03.1907	17	Pretoria	Hamburg	George Gavrilă în NP
118.	Istvan/Ștefan Raica	1874	05.01.1907	33	Ultonia	Fiume	Vărul Samuel Raica în Dundee
119.	Miklós/Nicolae Damian	1890	13.04.1907	17	Postdam	Rotterdam	Unchiul George Popa în Homestead
120.	Ilieș Cosgarea	1889	18.06.1907	18	Ultonia	Fiume	Unchiul Iosif Cosgarea în Newark-OH
121.	Demeter/Dumitru Dobrin	1876	05.01.1907	33	Ultonia	Fiume	Vărul George Procopiu, în McKees Rocks
122.	György/George Boldiș	1865	05.01.1907	42	Ultonia	Fiume	Vărul Iacob Ghircoiaș/iu în Dundee-OH
123.	György/George Vulvară	1890	12.03.1907	17	Pretoria	Hamburg	Vărul Nicolae Morar în McKees Rocks
124.	Janos/Ioan Cozma	1890	12.03.1907	27	Pretoria	Hamburg	Cumnatul George Ghircoias în Dundee-OH
125.	György/George Munteanu	1890	05.01.1907	17	Ultonia	Fiume	Cumnatul George Popa în McKees Rocks
126.	Miklós/Nicolae Urian	1881	23.10.1908	27	Ultonia	Fiume	Vărul Simion Urian, în NP
127.	Miklós/Nicolae Vornika	1881	23.10.1908	27	Ultonia	Fiume	Fratele Iosif Vornika în NP
128.	Samuel Raica	1882	23.11.1908	26	Pannonia	Fiume	Cumnatul Iosif Vornica în NP

129.	Istvan/Ștefan Damian	1864	30.03.1909	45	Brandenburg	Bremen	Unchiul George Strâmbu în NP
130.	Josef/Iosif Borcea	1879	05.12.1909	30	Amerika	Hamburg	Unchiul Iosif Vornica în NP
131.	Janos/Ioan Grama	1869	30.03.1909	40	Brandenburg	Bremen	Ilie Boer în Zonville-Oh
132.	Miklós/Nicolae Grama	1863	31.03.1909	46	Potsdam	Rotterdam	Vărul Nicolae Mărginean în NP
133.	Jakob/Iacob Grama	1893	31.03.1909	16	Potsdam	Rotterdam	Vărul Nicolae Mărginean în NP
134.	Reghina Baloș	1870	02.10.1909	39	Pannomia	Fiume	Vărul Nicolae Vornica în NP
135.	Andras/Andrei Popa	1872	09.11.1909	37	Ultonia	Fiume	Fratele Simion Popa în NP
136.	Ilieș Cosgarea	1885	09.11.1909	24	Ultonia	Fiume	Vărul Ioan Boeriu în NP
137.	Jakob/Iacob Cosgarea	1871	09.11.1909	38	Pannonia	Fiume	Fratele Ștefan Cosgarea în NP
138.	Janos/Ioan Cosgarea	1866	30.03.1909	43	Brandenburg	Bremen	Ioan Boeriu în NP
139.	Andrei Cosgarea	1892	09.11.1909	17	Brandenburg	Bremen	Vărul Ioan Boeriu în NP
140.	David Popa	1871	29.01.1909	38	Pannonia	Fiume	Samuel Raica în NP
141.	Janos/Ioan Boldiș	1893	02.10.1909	16	Pannonia	Fiume	Simion Popa în NP
142.	György/George Lungu	1884	01.04.1909	25	Amerika	Hamburg	Achim Bârsan în Youngstown
143.	György/George Cristian	1867	02.10.1909	42	Pannonia	Fiume	Traian Boier în NP
144.	Carol Strâmbu	1886	16.09.1909	23	Ultonia	Fiume	Niculae Albu în McKees Rocks
145.	Miklós/Nicolae Strâmbu	1892	15.07.1910	18	Pannonia	Trieste	Iosif Strâmbu în Dundee-OH
146.	György/George Cristian	1867	04.05.1910	43	Bremen	Bremen	Vărul George Cosgarea în NP

147.	Akim Poșta	1867	04.05.1910	43	Bremen	Bremen	Prietenul Popa(?) în NP
148.	György/George Mocanu	1893	04.05.1910	17	Bremen	Bremen	Vărul Ioan Băcilă în NP
149.	Josef/Iosif Poșta	1893	04.05.1910	17	Bremen	Bremen	Ștefan Cosgarea în NP
150.	Miklós/Nicolae Poșta	1868	04.05.1910	42	Bremen	Bremen	Iacob Cosgarea în Dundee-OH
151.	Tamas/Tămaș Strâmbu	1893	04.05.1910	17	Bremen	Bremen	Ioan Dăneț/ iu în McKees Roks
152.	György/George Cosgarea	1863	19.03.1910	47	Saxonia	Fiume	Crișan Tămaș în NP
153.	Istvan/Ștefan Cosgarea	1873	19.03.1910	37	Saxonia	Fiume	Crișan Tămaș în NP
154.	Janos/Ioan Cosgarea	1871	02.01.1910	39	Caronia	Fiume	Vărul Toma Gavrilă în Dundee-OH
155.	Janos/Ioan Oltean	1867	02.01.1910	43	Caronia	Fiume	Vărul Iosif Vornica în NP
156.	Jakab/Iacob Poșta	1866	02.01.1910	44	Caronia	Fiume	Cumnatul George Cristian în Dundee-OH
157.	Miklós/Nicolae Poșta	1864	02.01.1910	46	Caronia	Fiume	Traian Cosgarea în Dundee-OH
158.	Viktor Urian	1894	02.01.1910	16	Caronia	Fiume	Fratele Simion Urian în NP
160.	Romul Raica	1877	02.01.1910	33	Caronia	Fiume	Ioan Gavrilă în NP
161.	Miklós/Nicolae Popa	1894	02.01.1910	16	Caronia	Fiume	Ioan Morariu în NP
162.	Miklós/Nicolae Popa	1870	02.01.1910	40	Caronia	Fiume	Vărul Nicolae Popa în Dundee-OH
163.	Demeter/ Dumitru Dobrin	1877	02.01.1910	33	Caronia	Fiume	George Oltean în McKees Rocks
164.	György/George Popa	1870	02.01.1910	40	Caronia	Fiume	Ioan Morariu în NP
165.	Akim Oltean	1870	02.01.1910	39	Caronia	Fiume	Cumnatul George Ghircoiaș în McKees Rocks
166.	György/George Oltean	1873	15.02.1910	37	Caronia	Fiume	Cumnatul George Oltean în

							McKees Rocks
167.	Istvan/Ștefan Oltean	1886	05.05.1910	24	Pennsylvania	Hamburg	Unchiul George Oltean în McKees Rocks
168.	Augusto/ Augustin Urian	1891	05.10.1910	19	Carpathia	Fiume	Cumnatul Ioan Damian în McKees Rocks
169.	Janos/Ioan Demian	1877	15.02.1910	33	Caronia	Fiume	Vărul Nicolae Grama în McKees Rocks
170.	Akim Popa	1876	15.02.1910	34	Caronia	Fiume	Nicolae Albu în McKees Rocks
171.	Todor Florea	1875	05.10.1910	35	Carpathia	Fiume	Ioan Morar în NP
172.	Anna/Ana Șulea	1884	22.10. 1911	27	Cincinnati	Hamburg	Soțul Ioan Șulea în Salem-OH
173.	Janos/Ioan Boldisz/Boldiș	1862	28.02.1911	49	Caronia	Fiume	Cumnatul Francisc Raica în Greentown
174.	Maria Grama	1889	25.01.1911	22	Carpathia	Fiume	Soțul Ioan Grama în Alliance-OH
175.	Augustin Raica	1894	07.05.1912	18	Prezident Grant	Hamburg	Fratele Ioan Raica în NP
176.	Akim Cosgarea	1896	18.09.1912	16	Posdam	Rotterdam	Fratele Ștefan Cosgarea în NP
177.	Jakob/Iacob Rotar	1890	26.03.1912	22	La Bretagne	Le Havre	Ohio
178.	Rovin Băcilă	1877	05.12.1912	35	Main	Bremen	George Langa în Gary-Indiana (IN)
179.	Jakabna Demian ³²	1887	26.04.1912	25	France	Le Havre	Soțul Iacob Demian
180.	Janos/Ioan Gavrilă	1887	26.04.1912	25	France	Le Havre	Cumnatul Romul Raica în NP
181.	Ivan/Ioan Boeriu	1885	05.11.1912	27	Kronprinz Wilhelm	Bremen	Ștefan(?) în NP

³² În actele maghiare se obișnuia ca numele mic al soției să fie trecut după numele mic al soțului, în cazul nostru este vorba de Jakob Demian (Damian).

182.	Anna/Ana Lungu	1894	13.09.1912	18	Saxonia	Fiume	Mama, Stana Lungu în Warren-OH
183.	György/George Boldiș	1864	18.09.1912	48	Postdam	Rotterdam	Fiul George Boldiș în NP
184.	Ștefan Damian	1888	20.08.1912	24	Kaiser Wilhelm II	Bremen	Dumitru Dobrin în McKees Rocks
185.	Ștefan Moldovan	1895	20.08.1912	27	Kaiser Wilhelm II	Bremen	Fratele George Moldovan în Gary-IN
186.	Valer Damian	1897	24.12.1913	16	Ultonia	Fiume	Unchiul Iacob Damian în NP
187.	Jakob/Iacob Damian	1897	11.12.1913	16	Patricia	Hamburg	Fratele Ștefan Damian în NP
188.	George Damian	1869	11.12.1913	44	Patricia	Hamburg	Unchiul Iacob Damian în NP
189.	Ilona/Ileana Popa	1895	07.07.1913	18	Saxonia	Fiume	Sora Elena Beleh în Chicago
190.	Valer Langa	1866	19.11.1913	47	Grosser Kurfürst	Bremen	Vărul Ștefan Dăneț în NP
191.	Istvan/Ștefan Cosgarea	1897	25.02.1913	16	Pannonia	Fiume	
192.	Győző/Victor Cosgarea	1897	25.02.1913	16	Pannonia	Fiume	
193.	Jakob/Iacob Urian	1868	11.12.1913	45	Patricia	Hamburg	Iacob Damian în NP
194.	Janos/Ioan Cosgarea	1868	15.04.1913	45	Pannonia	Trieste	Cumnatul Iacob Damian în NP
195.	Jakob/Iacob Boier	1871	16.02.1913	42	La Provence	Le Havre	Vărul Ioan Boier în NP
196.	George Mocan	1888	09.04.1914	26	Imperator	Hamburg	Fratele Valeriu Mocanu în Danville
197.	Alexandru Strâmbu	1898	09.04.1914	16	Imperator	Hamburg	Fratele George Strâmbu în NP
198.	Ilie Popa	1880	09.04.1914	34	Imperator	Hamburg	Cumnatul Iacob Mondrea în NP
199.	Pantilimon Strâmbu	1874	05.04.1914	40	Franconia	Fiume	Fiul Valer Strâmbu în NP
200.	Eugenia Strâmbu	1898	05.04.1914	16	Franconia	Fiume	Fratele Valer Strâmbu în NP

201.	Tamas/Toma Strâmbu	1898	24.03.1914	16	Rochambeau	Le Havre	Ștefan Damian în NP
202.	Romulus Raica	1875	24.03.1914	39	Rochambeau	Le Havre	(?) George în NP
203.	György/George Strâmbu	1897	07.03.1914	17	Kaiserin Auguste Victoria	Hamburg	Unchiul George Toma în Gary-IN
204.	Arzen/Arsenie Damian	1894	18.02.1914	20	Franconia	Fiume	Vărul Francisc) Bolog în NP
205.	Janos/Ioan Borcea	1882	28.01.1914	32	Rotterdam	Rotterdam	Vărul George Munteanu în NP
206.	Valer Moldovan	1897	21.04.1914	17	Kaiser Wilhelm der Grosse	Bremen	George Moldovan în Steunben-ville-OH
207.	Tomas/Tămaș Poșta	1888	18.04.1914	26	La Savoie	Le Havre	Vărul Iosif Poșta în NP
208.	Jakob/Iacob Cucu	1888	18.04.1914	26	La Savoie	Le Havre	Rovin Băcilă în NP
209.	George Păsărar	1898	03.04.1914	16	Prezident Lincoln	Hamburg	Gavrilă Păsărar/iu în NP
210.	Nicolae Cosgarea	1886	03.04.1914	28	Prezident Lincoln	Hamburg	Cumnatul Gavrilă Păsărar/iu în NP
211.	Janos/Ioan Cosgarea	1880	13.03.1914	34	Chicago	Le Havre	Fratele Ștefan Cosgarea în NP
212.	Valer Damian	1899	24.01.1922	22	Acropolis	Constantinopol	Fratele Iacob Damian în NP
213.	Victor Dămetz/Danetz/Dăneț ³³	1877	04.11.1922	45	America	Bremen	
214.	Ana Danetz ³⁴	1885	04.11.1922	37	America	Bremen	
215.	Mary Danetz ³⁵	1908	04.11.1922	14	America	Bremen	
216.	Elisabeth Danetz ³⁶	1913	04.11.1922	9	America	Bremen	
217.	Anna Danetz ³⁷	1917	04.11.1922	5	America	Bremen	
218.	Anna Popa	1875	02.01.1922	47	Constantinopol	Constantinopol	Soțul George Popa în Washington
219.	Maria Popa		02.01.1922		Constantinopol	Constantinopol	Tatăl George Popa în Washington

³³ Apare ca cetățean american; el face o călătorie cu familia în Europa.

³⁴ Soția lui Victor Dăneț.

³⁵ Fiica lui Victor Dăneț, născută la 19.01.1908 la New York.

³⁶ Fiica lui Victor Dăneț, născută la 24.10.1913 la New York.

³⁷ Fiica lui Victor Dăneț, născută la 29.06.1917 la New York.

220.	Eva Popa (n. Boeriu, decedată 1943 în SUA)	1891	02.08.1922	31	Constan- tinopol	Constanța	Vărul Alex. Morar în Steubenville -OH
221.	Nicolae Popa	1884	02.08.1922	37	Constan- tinopol	Constanța	Vărul Alex. Morar în Steubenville -OH
222.	Valer Strâmbu ³⁸	1888	28.05.1924.	36	Homeric	Cherbourg	
223.	Joan/Ioan Boier	1894	01.01.1925	31	Suffren	Le Havre	Gary-IN

O altă listă am reușit să o realizăm cu ajutorul arhivei bisericești. Conform acesteia, au fost în America următorii vădeni: Iacob Ghircioaș (n. 1862, vezi tabel poziția 88); Ștefan Boeriu (n. 1862; nu cunoaștem data ajungerii sale în SUA, dar la el merge vărul său Nicolae Albu, tabel poziția 35); Josif (Iosif) Cosgarea (n. 1866, decedat în SUA); Gheorghe Boier (n. 1870); Carolina Cosgarea (n. 1874, tabel poziția 60, merge la soțul Gh. Cosgarea); Efrem Grama (n. 1878); Gh. Cociș, (n. 1878); Ilie Cociș (n. 1888, decedat în SUA); Ioan Dăneț (n. 1878, tabel poziția 64); Eva Dăneț (n. 1891); Iosif Boeriu (n. 1884); Ioan Boeriu (n. 1885, tabel poziția 181); Maria Băcilă (n. 1885); Ioan Cucu (n. 1885, tabel poziția 48); Elena Jurcoiaș (n. 1885); George Mărginean (n. 1885; nu cunoaștem data ajungerii sale în SUA, dar la el merge Hariton Strâmbu, tabel poziția 95); Damaschin Raica (n. 1885, tabel 1920-poziția 21); Ioan Zaic (n. 1885; nu cunoaștem data ajungerii sale în SUA, dar la el merge nepotul George Cosgarea, tabel poziția 62); Eugenia Cucu (n. 1886, Păsărar); Ana Ghircioaș (n. 1887); Iosif Oltean (n. 1887); Iacob Strâmbu (n. 1880, tabel poziția 82; merge la cumnatul George Oltean); Gh. Iminovici (n. 1887); Ana Boeriu (n. 1887); Tămaș Bolog (n. 1888, tabel poziția 28; ajunge la unchiul Simion Pop); Iacob Ghircioaș (n. 1866, tabel poziția 88; la el ajunge fratele său Ioan Ghircioaș, tabel poziția 110); Eva Rotariu (n. 1888); Ilie Boeriu (n. 1889; nu cunoaștem data ajungerii sale în SUA, dar la el merge Ioan Grama, tabel poziția 131); Gh. Dăneț (n. 1872, tabel poziția 18; la el ajunge fratele său Dumitru Dăneț, n. 1889), Silvia Strâmbu (n. 1889, Cosgarea, tabel 1920, poziția 63; a fost soția lui Tămaș Strâmbu); Octavian Cosgarea (n. 1889; în 1940 se afla în SUA; face o donație bisericii din Vad, vezi mai jos); Simion Cosgarea (n. 1889); Alexandru Morar (n. 1890); Gh. Strâmbu (n. 1894, tabel poziția 203; ajunge la unchiul George Toma); Filip Strâmbu (n. 1890); Ana Boeriu (n. 1891; moare în SUA); Tămaș Cosgarea (n. 1891, tabel poziția 106; ajunge la fraatele Ioan Cosgarea); Emilia Zeic (n. 1891); Carolina Borcea (n. 1892); Tămaș Popa (n. 1892); Victor Ghircioaș (n. 1893); Tămaș Strâmbu (n. 1893, tabel poziția 201, tabel 1920 poziția 62); Emil Strâmbu (n. 1895); Traian Dăneț (n. 1896); Maria Bârsan (n. 1896, Damian); Eva Borcea (n. 1897); Simion Crișan (n. 1897); Valeriu Macavei (n. 1897); Elena Boeriu (n. 1904, tabel poziția 84, ajunge la soțul Ioan Boeriu); Maria Langa (n. 1908); Victor Cosgarea (n. 1912); Achim Boeriu (Chimu Boeruțului); Nicolae Boeriu (zis Chicioruș); Iosif Borcea (Joja Borcii de la Bancă); Tămaș Cucu; Lazăr Cucu; Cristian Galaction; Cristian Gheorghe; Achim Cosgarea (n. 1896, tabel poziția 176; ajunge la fratele Ștefan Cosgarea); Reghina Damian (tabel 1920, poziția 2); Iosif Dăneț (n. 1891, tabel poziția 102; ajunge la prietenul Johann Schneider, tabel

³⁸ Primește cetățenia americană în martie 1913 la New Philadelphia.

1920 poziția 36); Iosif Dăneț Jr. (tabel 1920 poziția 37); Miron Dăneț; Ioan Ghircoiaș (n. 1867, tabel poziția 102; ajunge la fratele Iacob Ghircoiaș); Lina Ghircoiaș; Gheorghe Gavrilă; Toma Gavrilă (nu cunoaștem data ajungerii sale în SUA, dar la el merge fratele Ioan Gavrilă; tabel poziția 13); Gheorghe Grama; Iosif Mărginean (n. 1877, tabel poziția 104); Tămaș Morar; Nicolae Milea; Nicolae Popa (n. 1885, decedat în SUA în 1948; tabel poziția 221; ajunge la vărul Alexandru Morar); Rovin Raica; Ioan Raica (nu cunoaștem data ajungerii sale în SUA, dar la el merge fratele Ioan Raica; tabel poziția 175); Valer Raica (al Șonului); Emilian Raica (al Șonului); Toma Strâmbu; Ioan Vornica; Maria Vornica; Iosif Vornica (nu cunoaștem data ajungerii sale în SUA, dar la el merge fratele Nicolae Vornica; tabel poziția 127); Iosif Vornica Jr.; Valeriu Vornica; Todea Popa; Aneta Urian; Rovin Urian.

Despre Ludovica Florea știm că „pleacă pe 13 noiembrie 1913 la bordul vaporului Frankfurt, din portul german Bremen și ajunge în America prin Baltimore”³⁹. Probabil că are o legătură de rudenie (soție, soră sau fiica) cu Todor Florea (vezi tabel, poziția 171).

În legătură cu numele pe care le-am trecut în tabelul de mai sus, se poate observa ușor că mai toate au fost maghiarizate, iar în lista originală doar unele; explicația acestui fenomen se poate face în felul următor: cei care pleacă pe căi legale cer și obțin acte (pașaport) de la autoritățile austro-ungare, iar aceste autorități trec în ele direct numele maghiarizat și nu adevăratul nume românesc. Ajunși în America ei vor fi trecuți în arhivele americane după numele trecut în pașaport, nu după numele pe care îl declară fiecare.

O altă constatare interesantă este legată de faptul că aceștia plecau în general la persoane apropiate care se aflau deja în America. O să dăm câteva exemple pentru fiecare categorie:

- la frați: Ioan Ghircoiaș va ajunge în 1907 la fratele Iacob Ghircoiaș; Alexandru Strâmbu ajungea în 1914 la fratele George Strâmbu;
 - la soți: Carolina Cosgarea va ajunge în 1906 la soțul Gheorghe Cosgarea; Maria Cosgarea va ajunge în 1907 la soțul George Cosgarea;
 - la părinți: Ana Lungu ajungea în 1912 la mama sa, Stana Lungu; Ioan și Eva Strâmbu ajungeau în 1907 la Irodion Strâmbu;
 - la copii: George Boldiș Sen. va ajunge în 1912 la fiul George Boldiș Jun.;
 - la veri: Nicolae Albu va ajunge în 1905 la vărul său Ștefan Boier; Ioan Damian ajungea în 1910 la vărul Grama Nicolae;
 - la cumnați: Ioan Oltean va ajunge în 1905 la cumnatul Nicolae Vornica; Iacob Strâmbu ajungea în 1906 la cumnatul George Oltean; Augusto Urian ajungea în 1910 la cumnatul Ioan Damian;
 - la unchi: George Cosgarea va ajunge în 1906 la unchiul Ioan Zaicu; Nicolae Damian ajungea în 1907 la unchiul George Popa;
 - la prieteni din sat: Ioan Grama în anul 1906 la prietenul Iacob Cosgarea;
 - la prieteni din afara localității: Iosif Dăneț, în 1907, la Johann Schneider.
- Cei mai activi din acest punct de vedere, au fost Iacob Damian, Iosif Vornica, Ilie Cosgarea și Ștefan Damian, care duc în SUA peste cinci persoane fiecare.

³⁹ http://hotel432.server4you.de/passagierlisten/listen.php?nachname=florea&submit_search=namen&lang=de, accesat: 08.10.2018.

Un caz deosebit este cel al lui Victor Dăneț, despre care găsim informații că primește cetățenie americană la New York în anul 1903, iar apoi îl regăsim în anul 1922, împreună cu soția și cele trei fete, venind dinspre Europa. Situații asemănătoare mai găsim și la alți vădeni care intră de mai multe ori în SUA: Carol Dăneț – în 1894 și 1906; Ștefan Damian – în 1904 și 1909; Iacob Rotar – găsit de noi o dată, în anul 1912, însă conform spuselor fiului său, Gheorghe Rotar⁴⁰, el a fost plecat de trei ori.

O parte dintre vădeni vor ajunge la o situație materială deosebită pe tărâm american: Gheorghe Strâmbu, fiul lui Tămaș Strâmbu și al Silviei (n. Cosgarea), ajunge profesor universitar în Valparaise-Indiana; Nicolae T. Cucu, „care prin silință și istețime a ajuns notar public (având cabinet) în Highland Park-Michigan”⁴¹; „Bârsan Nicolaie, Ohio, comerciant; Cosgarea Achim și Ștefan Cosgarea, cârciumă, Salem-Ohio; Cosgarea Victor, băcănie, Gary-Indiana; Grama Gheorghe, restaurant Chicago-Illinois; Morariu Alexandru, restaurant, Stenben-Ville Ohio; Strâmbu Tamaș, hotel, Gary-Indiana”⁴². La aceștia se mai adaugă Nicolae Popa, Iacob Damian și frații Dăneț.

Vădenii nu și-au uitat tradițiile nici în America, ei exportând obiceiul plușului peste ocean. Dar de data aceasta alaiul din a doua zi de Paște nu era format din țărani ca în Vad, ci „din domni îmbrăcați elegant în costume negre cu pălării americane pe cap”⁴³. Nu au fost uitate de vădeni nici jocurile de duminică, pe care le vor juca cu mare drag și în America; acestea erau: Învârtita, Poșovoica, Sârba și Călușarul.

Buni români, vădenii s-au înscris în toate asociațiile cu caracter național și au participat la manifestațiile organizate de românii făgărășeni din America.

Călușarii Ioan Moldovan și Ioan Pop în SUA (1913)

În perioada războiului mondial, vădenii s-au înrolat și în armata americană – cunoaștem cazurile lui Ioan Gh. Boldiș, decedat în 1917, și Tămaș Popa, „mort pe frontul francezo-american”⁴⁴; mai târziu, în anul 1922, mama sa Reghina N. Popa face o donație în memoria lui la biserica din Vad, în valoare de 2.000 lei.

⁴⁰ Informator: Ghiță Rotar, Vad, nr. 190.

⁴¹ C. Pop, *op. cit.*, p. 7.

⁴² Al. Bărbat, *op. cit.*, p. 277 (Anexa III).

⁴³ E. Boeriu, *op. cit.*, f. 269.

⁴⁴ Arhiva Bisericii Ortodoxe Vad, *Protocolul despre binefăcătorii bisericii din Vad*, f. 5.

După anul 1918, la sfârșitul războiului, mare parte din cei plecați se vor repatria, sperând la vremuri mai bune în noua Românie. Plecaseră de mult, tăcuți și gravi, îmbrăcați în straiile românești, îmbarcați pe vapoare fără de confort la clasa a treia, dar se întorceau acum veseli pe vapoare gigant cu vorba și portul schimbate.

Români americani, între care și vădeni, în drum spre casă pe un Transatlantic - 12 decembrie 1925

Odată ajunși acasă, ieșeau pe ulițele satului îmbrăcați în costume de stofă, cu cravată la gât, cu genți de piele în mână și cu dolari mulți în buzunare, iar cei rămași acasă spuneau: „au veni americanii”. Peste 150 de persoane s-au repatriat între 1918 și 1938.

În anul 1928 se mai aflau în America „circa 90 de persoane”⁴⁵, numărul lor scăzând la „80 în anul 1933 și la 72 în 1938”⁴⁶.

„Americani” din satul nostru „au adus sau au trimis în sat un capital de 15.000.000 lei”⁴⁷. Cu acești bani ei și-au construit case și dependințe noi, înfrumusețând astfel aspectul localității. Ei „au ajutat cu bani pe cei de acasă, mai ales părinții, dar și frații necăsătoriți, trimițându-le bani pentru a putea fi trimiși la învățătură”⁴⁸.

Cel mai bun exemplu este acela al soților Lazăr și Carolina Cucu, care în anul 1920 trimiteau mamei lor, Elena Sofron Boeriu, o sumă de dolari echivalentă cu 100 de mii lei.

Cei întorși acasă și-au investit câștigurile după cum am văzut mai ales la modernizarea caselor, au cumpărat trenuri și vite bune pentru lucru. Au lăsat costumele din America și au îmbrăcat iarăși hainele tradiționale, treptat uitând cuvintele străine, iar din aventura lor americană rămânând doar „amintirile și patefonul adus de peste ocean”⁴⁹.

Ei au contribuit și la ajutorarea așezămintelor culturale din localitate, astfel din listele cu donații făcute de vădenii din America cu ocazia cumpărării a două noi clopote la biserică sau cu diferite donații, am reușit să realizăm o nouă listă legată de emigranții din satul nostru în jurul anului 1920, cuprinzând 65 de nume: Iacob

⁴⁵ Constantin Stan, *Școala poporană din Făgăraș și de pe Târnave. Vol. I. Făgărașul*, Sibiu, Tipografia și Compactoria Dacia Traiană, 1928, p. 457.

⁴⁶ C. Pop, *op. cit.*, p. 7.

⁴⁷ Al. Bărbat, *op. cit.*, p. 280 (Anexa IV).

⁴⁸ C. Pop, *op. cit.*, p. 8.

⁴⁹ E. Boeriu, *op. cit.*, f. 273.

Damian, Reghina Damian, Simion Bârsan, Gheorghe G. Boldiș, Maria Boldiș, Tămaș Oltean, Iacob I. Popa, Valeriu Damian, George N. Raica, Ștefan Damian, Iacob N. Damian, Tămaș Cosgarea, Nicolae P. Strâmbu, Alexandru Morariu, Ioan G. Raica, Maria I. Raica, Augustin Raica, George G. Popa, Valeriu Strâmbu, Ana V. Strâmbu, Damaschin Raica, Elena V. Strâmbu, Cornelia V. Strâmbu, Nicolae P. Bârsan, Terezia P. Bârsan, Nicolae Popa, Ștefan Dăneț, Tămaș Morariu, George G. Cosgarea, Ioan Boldiș, George N. Urian, Victor N. Urian, Iosif Vornica, George Vereș sen., George Vereș jr., Iosif Dăneț, Iosif Iosif Dăneț, Ioan Iosif Dăneț, Gheorghe Ghircoiaș, Victor Ghircoiaș, Ștefan Cosgarea, Maria Șt. Cosgarea, Achim Șt. Cosgarea, Arseniu Șt. Cosgarea, Nicolae T. Cucu, Ioan T. Cucu, George I. Păsăriu, Lazăr Cucu, Nicolaie T. Boier, George I. Boieriu, Victor I. Dăneț, Alexandru Strâmbu, George G. Strâmbu, Ioan Șulea, George Pop, Miron Samoilă Dăneț, Iacob Cosgarea, Tămaș I. Bolog, Victor I. Cosgarea, Andrei I. Cosgarea, Iosif Sofron Boieriu, Tămaș Strâmbu, Silvia Strâmbu, Reghina N. Popa, Tămaș N. Popa.

O mică parte au rămas definitiv în America, unde au ajuns, printr-o muncă asiduă, la o stare materială deosebită. Printre aceștia se numără Iacob Damian, Iacob Morar și Victor Cosgarea.

În anul 1922, Achim Cosgarea trimitea o sumă consistentă Bisericii prin banca din Gary-Indiana.

Pentru anul 1925, găsim în ziarul „Glasul Oltului” un articol de mulțumire: „Mulțumită Publică. Pentru biserica din Mărgineni după ce acoperișul a fost deteriorat de grindină (gheață), s-a primit pentru reparații suma de 4.000 lei din America”. Printre donatori se număra și notarul Nicolae Cucu (din Vad), care a contribuit cu suma de 1\$⁵⁰. După cum se poate vedea, N. Cucu (tabel 1920 poziția 47) contribuia cu sume de bani și pentru ajutorarea altor biserici din Țara Făgărașului, nu numai la cea din Vad.

Pentru repararea bisericii din Vad, în anul 1927 „americani” trimiteau o sumă cu echivalentul a 80.000 de lei.

În 1940 vădenii rămași în America răspundeau unui apel făcut de Societatea „Tinerimea Română” din Vad care le solicita ajutorul financiar pentru ridicarea unui monument al eroilor din Primul Război Mondial. Astfel, notarul Nicolae T. Cucu trimitea o colectă la care au participat următorii vădeni: Nicolae T. Cucu, 10 \$; Toma I. Strâmbu, 10 \$; Toma Oltean, 5 \$; George Vereș, 1,5 \$; Toma I. Blog, 5 \$; Miron Dăneț, 2\$; Simion Cristian, 1 \$; George Dăneț, 5 \$; Josef Dăneț, 5 \$; Toma Josef Strâmbu, 3 \$; Aneta Urian, 1 \$; Octavian Cosgarea, 5 \$; Ana Dăneț (Nesh), 1.50 \$. În total 55 de dolari, echivalând cu 16.000 lei, bani trimiși prin Banca Albina din Sibiu.

După cum se poate observa din rândurile de mai sus, majoritatea celor plecați peste ocean nu s-au rupt definitiv de realitățile locurilor natale, ci erau conectați activ la ceea ce se întâmpla acasă. Ei au contribuit din punct de vedere material la toate necesitățile comunității, ca și când erau prezenți efectiv aici.

Treptat, numărul celor rămași în America scade semnificativ, iar numărul celor reveniți acasă a fost destul de mare, în primul rând datorită faptului că și-au atins obiectivele materiale, iar în al doilea rând datorită schimbărilor politice survenite la sfârșitul Primului Război Mondial și anume unirea Transilvaniei cu România.

⁵⁰ *Glasul Oltului*, IV, nr. 210/17 decembrie 1925, Făgăraș, p. 3.